

jela upravljanja Crkvom. Konkretno, nije ni moguće očekivati od doktorskog rada da predloži reformu Rimske kurije, što je posao za šire tijelo. Imajući na umu da Vijeće kardinala već više godina radi na toj temi, doktorski rad po naravi stvari ne može nadomjestiti nacrt apostolske konstitucije za reformu Rimske kurije. No, upravo u ovom trenutku kad je prvi nacrt apostolske konstitucije gotov, autor Alan Modrić znanstveno propituje odnos vlasti dijecezanskih biskupa i rimskog prvosvećenika, što će mu u skoroj budućnosti biti poticaj za nova istraživanja, a time dati i velik doprinos hrvatskoj kanonističkoj znanosti.

Ivica Ivanković Radak

Antun Volenik, *U službi Evandelja: Pastoralno–teološki i katehetski doprinos Bonaventure Dude hrvatskoj teologiji*. Zagreb: Glas Koncila, Provincija sv. Ćirila i Metoda, Laudato, 2015, 332 str.

Prije četiri godine objavljena je doktorska disertacija Antuna Volenika, obranjena na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a posvećena pastoralno–teološkomu i katehetskomu doprinosu Bonaventure Dude hrvatskoj teologiji. Budući da *Obnovljeni život* do sada nije progovorio o ovoj knjizi, smatramo važnim predstaviti ju našim čitateljima.

Franjevac Bonaventura Duda (1924.–2017.) obilježio je kroz drugu polovicu 20. stoljeća povijest Crkve u Hrvata na mnogim područjima, no autor se je usredotočio ponajviše na njegov pastoralno–teološki i katehetski doprinos. Autor prati život i rad Bonaventure Dude od njegova rođenja 14. siječnja 1924. do zaključno 11. listopada 2012., tj. pedesete obljetnice početka Drugoga vatikanskoga koncila, koji je obilježio Dudin teološki i praktični rad učinivši ga jednim

od pionira koncilske “prementalizacije”, kako se Duda sam izrazio.

Autor se je u svojem istraživanju usredotočio na pet tema. U prvom redu obrađuje Duda kao teologa i praktičara nadahnutoga Drugim vatikanskim koncilom, zatim se bavi njegovim doprinosom biblijskomu pastoralu i biblijskoj katezezi, te uz njegov obimni publicistički rad završava s manje poznatim Dudinim priložima u medijima te otvorenošću za novu evangelizaciju.

Kao svojevrsan uvod autor donosi Dudinu biografiju s manje poznatim detaljima osobito iz njegova ranoga djetinjstva. Obradeno je vrijeme Dudina djetinjstva i mladenaštva do završetka početne formacije u franjevačkom redu. Nakon toga, obradena je Dudina svećenička formacija, akademska izobrazba i usavršavanje, profesorski rad u pretkoncilskom razdoblju od 1957. do 1962. godine te početak Teološko–pastoralnoga tjedna i obnova katoličkoga izdavaštva, u što je Duda bio aktivno uključen. Nakon toga autor obrađuje njegovo djelovanje u koncilskom i poslijekoncilskom razdoblju s naglaskom na osnivanje *Glasa (s) Koncila i Kršćanske sadašnjosti*. Tu je osobito interesantno poglavlje o Dudinim bliskim suradnicima, koji su zajedno s njime dali pečat crkvenomu djelovanju toga vremena. Obradeni su franjevci Marijan Jerko Fućak i Zorislav Lajoš, kapucin Tomislav Janko Šagi–Bunić te svećenici Josip Turčinović i Vjekoslav Bajsić. Time je prikazano da je Duda bio čovjek odnosa i timskoga rada te je mogućnost odnosa bila ta koja ga je krasila do smrti. Tu su još njegov rad do demokratskih promjena 1990. godine te kasnije tijekom Domovinskoga rata i demokracije.

U poglavlju *Duda kao teolog i praktičar Drugoga vatikanskog koncila* autor se bavi člancima nadahnutim koncilskim dokumentom kasnije objavljenim u Dudinu zborniku *Koncilske teme*. Osobito

su zanimljivi i bitni oni koje posvećuje teološkoj podlozi koncilske vizije laikata pod vidikom općega poziva na svetost i udjela u trostrukoj Kristovoj službi utemeljenim u krštenju. Tu je i govor o praktičnim inicijativama u domovinskoj Crkvi potaknutima Koncilom. Za izdvojiti je i osvrt na članak o enciklici Pavla VI. *Ecclesiam suam*, gdje se ponovo očituje Dudino interesiranje za dijalog i dijaloški odnos koji se prepoznaje u toj nastupnoj enciklici danas svetoga pape.

Dudu bibličara Volenik opisuje u poglavlju naslovljenom *Uloga i značenje Bonaventure Duda u biblijskom pastoralu hrvatskoga jezičnoga područja*. Uz druge teme autor osobito prikazuje Dudinu ulogu u prijevodu i objavljivanju Zagrebačke Biblije, kao i u izdavanju liturgijskih prijevoda i nastanku Novoga zavjeta "Duda–Fućak–(Gass)". Manje je poznat, no za ovaj rad vrlo važan, i angažman Bonaventure Duda u razvoju i stvaranju biblijske kateheze i biblijskih katehetskih priručnika i pomagala. Tu autor govori o Dudinu prvom prijevodu Evandelja, *Život i nauk Isusa Krista, Spasitelja svijeta* te angažmanu oko Ilustrirane *Biblije mladih*. Uz prikaz članaka objavljenih u časopisu *Katehist* autor se posebno bavi Dudinom ulogom u stvaranju i oblikovanju pet visokotiražnih katekizama, među kojima se ističe onaj namijenjen krizmanicima *Snagom Duha*.

U poglavlju *Evangelizacijsko djelovanje pisanom i izgovorenom riječi* autor opisuje Dudin angažman u homilelici te publicistički rad. Stalni, dugogodišnji propovjednik u crkvi sv. Franje na Kapitolu, Duda nam je ostavio i zapisane propovijedi, prvo kroz Liturgijsko–pastoralni listić da bi kasnije, u proširenom obliku, bile izdane u trilogiji nadahnutoj prisposodobom o sijaču. Autor nadalje obrađuje cijelu veliku i šaroliku Dudinu publicistiku, u kojoj posebno mjesto zauzimaju njegove knjige *Svijeta Razveselitelj* i *Ljudskost Božića*, koje tematiziraju

božićno otajstvo te ona koja govori o kraju zemaljske ljudske egzistencije pod naslovom *Moje mirogojske šetnje*, nadahnut svetkovinom Svih svetih, te *Ja Bogu povjerih svoj štap*. Napomenimo da zemni ostatci p. Duda zajedno s njegovom subraćom također čekaju Uskrsnuće na mirogojskom groblju, koje mu je bilo inspiracija i svojevrsna terapija.

Osobito toplo autor progovara o Dudinu franjevaštvu, jer je to centralni vidik razumijevanja njegove osobe i pastoralnoga djelovanja. Autor ovaj vidik ponajviše obrađuje analizirajući Dudinu knjigu *Moj sv. Franjo*.

Dudin proročki duh autor tematizira na dva mjesta. Na kraju ovoga poglavlja autor pokazuje kako je Duda, prije mnogih, shvatio važnost medija i moderne komunikacije. On o tome piše, ali još su važniji njegovi intervjui u tiskanim medijima, nastupi na radiju i televiziji te na filmu. Još jače, snaga njegova proročkoga duha vidljiva je u zadnjem poglavlju ove knjige, koje nosi naslov *Nova evangelizacija*. Nadahnut govornikom i enciklikama pape Ivana Pavla II. Duda je vrlo brzo shvatio značenje nove evangelizacije kada je taj pojam u Hrvatskoj bio još gotovo nepoznat, a svojim kompletnim radom postao je jednim od njezinih najboljih predstavnika, osobito u doticaju vjere i kulture.

U obimnom zaključku autor prikazuje Dudu kao čovjeka dijaloga, teološkoga polihistora, zaljubljenika Božje riječi, koji ju je kroz svoj pastoralni i katehetski rad učinio da ona, kao malo tko prije njega, odjekne u hrvatskom jeziku i kulturi. Vrijedno je napomenuti da na kraju autor donosi cjelovit popis bibliografije Bonaventure Duda, a tu su i recenzije i prikazi djela Bonaventure Duda, prikazi i recenzije prevodilačkoga rada Bonaventure Duda i Marijana Jerka Fućka, televizijske i radijske emisije u kojima je sudjelovao te glazbena i multimedijalna izdanja i projekti.

Ivan Sigmund